

--	--	--

1. Nazwa przedmiotu: SYSTEMY KONTROLI I NADZORU SCADA		2. Kod przedmiotu:		
3. Karta przedmiotu ważna od roku akademickiego: 2018				
4. Forma kształcenia: studia drugiego stopnia				
5. Forma studiów: studia stacjonarne				
6. Kierunek studiów: AUTOMATYKA I ROBOTYKA; WYDZIAŁ AEII				
7. Profil studiów: ogólnoakademicki				
8. Specjalność:				
9. Semestr: 1				
10. Jednostka prowadząca przedmiot: Instytut Automatyki, RAuI				
11. Prowadzący przedmiot: dr inż. Ryszard Jakuszcwski				
12. Przynależność do grupy przedmiotów: przedmioty specjalnościowe				
13. Status przedmiotu: obieralny w ramach modułu				
14. Język prowadzenia zajęć: polski				
15. Przedmioty wprowadzające oraz wymagania wstępne: Sterowniki i sieci przemysłowe, Bazy danych, Miernictwo przemysłowe, Technologie internetowe. Zakłada się, że przed rozpoczęciem nauki niniejszego przedmiotu student posiada przygotowanie w zakresie budowy, zasady działania, programowania i obsługi sterowników przemysłowych oraz programowania systemów SCADA. Zna podstawy miernictwa przemysłowego, sterowania cyfrowego, baz danych oraz technologii internetowych.				
16. Cel przedmiotu: Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z przemysłowymi aplikacjami zrealizowanymi przez autora wykładu w oparciu o kilka najnowocześniejszych, światowych pakietów programów, m.in.: Proficy HMI/SCADA iFIX firmy GE oraz WinCC i TIA Portal WinCC Professional firmy Siemens w sposób umożliwiający studentom uzyskanie odpowiednich certyfikatów.				
17. Efekty kształcenia:¹				
Nr	Opis efektu kształcenia	Metoda sprawdzenia efektu kształcenia	Forma prowadzenia zajęć	Odniesienie do efektów dla kierunku studiów
W1	Zna nowe technologie stosowane w aplikacjach przemysłowych, które wizualizują i sterują wybranymi procesami przemysłowymi.	OP	WM	K_W18++
W2	Zna zasady projektowania systemów sterowania aplikacji przemysłowych wybranymi procesami przemysłowymi.	OP	WM	K_W03+
W3	Zna nowe technologie i potrafi komunikować się ze sterownikami przemysłowymi.	OP	WM	K_W03+
U1	Posiada umiejętność korzystania z pakietów programowych: Proficy HMI/SCADA – iFIX firmy GE Fanuc, Proficy Real-Time Information Portal oraz Proficy Historian.	RP	P	K_U23++
U2	Potrafi pisać procedury w języku VBA w systemie SCADA oraz sporządzić raport z wykorzystaniem przemysłowej bazy danych i opublikować go w Internecie.	RP	P	K_U23++
U3	Potrafi korzystać z pakietu programowego WinCC oraz TIA Portal.	RP	P	K_U23++

¹ należy wskazać ok. 5 – 8 efektów kształcenia

K1	Rozumie potrzebę ciągłego śledzenia najnowszych rozwiązań w technologii komputerowych systemów sterowania oraz dokształcania się w tym zakresie.	RP	P	K_K01++
K2	Potrafi współpracować w grupie, przyjmując w niej różne role.	OP	P	K_K03+

18. Formy zajęć dydaktycznych i ich wymiar (liczba godzin)

W. : 15 Ćw. : 0 L.: 30 P.:30 E.: 0

19. Treści kształcenia:

Wykład

Cykl wykładów prezentuje aplikacje przemysłowe wizualizujące i sterujące następującymi procesami przemysłowymi:

- wytop żelaza w wielkim piecu,
- montaż siedzeń w fabryce samochodów osobowych,
- oczyszczalnia ścieków,
- produkcja piwa,
- produkcja farb i lakierów.

Przedstawiane aplikacje zostały wykonane w oparciu o następujące pakiety programowe:

- Proficy HMI/SCADA iFIX,
- Proficy Real Time Information Portal,
- Proficy Historian,
- Industrial Application Server.

Prezentowane są najnowocześniejsze technologie informatyczne stosowane do sterowania procesami przemysłowymi zarówno internetowe, jak i bazodanowe w oparciu o przemysłowe bazy danych.

Proficy HMI/SCADA – iFIX firmy GE Fanuc jest potężnym narzędziem HMI/SCADA, umożliwiającym wizualizację procesu, zbieranie danych i nadzorowanie przebiegu produkcji. Proficy HMI/SCADA – iFIX daje możliwość precyzyjnego monitorowania i kontroli wszystkich aspektów procesu produkcyjnego, jak również urządzeń i środków produkcji, co umożliwia szybszą reakcję na problemy, zmniejszenie zużycia materiałów, podniesienie jakości, skrócenie czasu wprowadzania na rynek nowych towarów oraz większą dochodowość produkcji.

Proficy Real-Time Information Portal to wszechstronne i wspólne środowisko raportowania w środowisku internetowym dla aplikacji GE Fanuc oraz istniejących w zakładzie systemów innych producentów. Dzięki zaawansowanym metodom śledzenia trendów, prezentacji graficznej i analiz statystycznych danych w trybie on-line. Proficy Real Time Information Portal zapewnia szczegółowy wgląd w pracę całego przedsiębiorstwa oraz umożliwia zwiększenie wydajności. Proficy Real Time Information Portal umożliwia interaktywną analizę danych bieżących i archiwalnych poprzez wykresy trendów, tabele i łącza danych. Dając pełen wgląd w działanie zakładu, pozwala na znaczącą poprawę wydajności i jakości produkcji.

Proficy Historian to serwer bazodanowy firmy GE Fanuc Automation, wyróżniający się szybkością działania, systemem archiwizacji i analizy danych procesowych. Wykorzystuje on otwarte protokoły przemysłowe, jak OPC, VBA, SQL. Posiada wbudowaną relacyjną bazę danych, ukierunkowaną na zbieranie informacji na temat alarmów, zdarzeń i podpisów elektronicznych. Stanowi zintegrowaną platformę, gromadzącą wszystkie informacje produkcyjne w skali całego przedsiębiorstwa.

Industrial Application Server to komponent z rodziny produktów opartych na architekturze ArchestrA - zaawansowanej architekturze z zakresu automatyki przemysłowej i informatyki, zaprojektowanej w celu przedłużenia cyklu życia systemów - wraz z pakietem InTouch jest nowatorskim rozwiązaniem na rynku automatyki.

W ramach poszczególnych pakietów programowych poruszane są niżej przedstawione zagadnienia:

Historian:

1. Informacje ogólne, wprowadzenie.
2. Administrator systemu Historian.
3. Przegląd kolektorów danych.
4. Moduły OPC Collector i File Collector.
5. Serwer Historian.
6. Historian Clients (Klienci systemu Historian).
7. Dodatek Excel Add-in.
8. OLE DB Provider.
9. Automatyczne wykonywanie obliczeń - Calculation Collector.
10. Replikacja danych - Server-To-Server Collector.
11. Ochrona dostępu.
12. Rozwiązywanie problemów.
13. Wprowadzenie do narzędzi SDK.
14. Migracja danych archiwalnych z innych systemów.

15. Alarm & Events.

Real Time Information Portal:

1. Wprowadzenie do Real Time Information Portal
2. Serwer Real Time Information Portal
3. Klienci Real Time Information Portal
4. Wstęp do obrazów Analysis
5. Odzyskiwanie danych
6. Dane obrazów w Real Time Information Portal
7. Odzyskiwanie danych SQL
8. Building Queries with the Statement Builder
9. Połączenia Real Time
10. RTIP scriptless Programming
11. Grafika i animacja
12. Zaawansowane wykresy tematyczne
13. Zaawansowane tematy
14. Zaawansowane SQL Statements

Industrial Application Server:

1. Architektura ArchestrA - opis systemu.
2. Omówienie wymagań systemowych i sprzętowych.
3. Industrial Application Server - tworzenie bazy na potrzeby aplikacji.
4. Ogólne wskazówki na temat projektowania aplikacji.
5. Zapoznanie się z szablonami obiektów.
6. Tworzenie własnych szablonów i instancji obiektów.
7. Propagacja zmian.
8. Komunikacja ze sterownikami.
9. Konfigurowanie alarmów.
10. Konfigurowanie logowania historycznego.
11. Definicja i konfiguracja skryptów.
12. Definicja użytkowników - systemy zabezpieczeń.
13. Eksportowanie i importowanie obiektów.
14. Równoczesna praca wielu projektantów w jednej aplikacji.
15. Graficzna prezentacja aplikacji.

Pakiet Proficy HMI/SCADA iFIX prezentowany jest w ramach przedmiotu Elementy systemów SCADA.

W związku z szybkim rozwojem informatyki wykład będzie modyfikowany i wzbogacany o pojawiające się nowe technologie stosowane w sterowaniu procesami przemysłowymi.

Zajęcia projektowe

Studenci w ramach projektu wykonują indywidualne przydzielone zadania omawiane na wykładzie w oparciu o prezentowane pakiety projektowe lub na bazie systemów mikroprocesorowych. Po wykonaniu zadania uzyskują odpowiednie certyfikaty.

Wyposażenie laboratoryjne

Laboratorium wyposażone jest w komputery typu PC, oprogramowanie firmy GE Fanuc (FIX DMACS, iFIX, Visual Batch, FIX Web Server, Paradym-31), oprogramowanie firmy Wonderware (InTouch, Industrial Application Server), sterowniki PLC (GE Fanuc, Simatic, Modicon, Allen Bradley) oraz symulatory rzeczywistych obiektów przemysłowych.

Metody nauczania

Wykład jest ilustrowany aplikacjami przemysłowymi wykonanymi przez autora wykładu. Pojęcia podstawowe przedstawiane są na przykładach zawartych w aplikacji „Lekcje”, która zawiera ponad 1000 rysunków. Rysunki te graficznie prezentują w skróconej formie przedstawiane zagadnienia w celu łatwego ich zapamiętania.

W laboratorium studenci indywidualnie wykonują ćwiczenia, a po ich pomyślnym wykonaniu otrzymują certyfikat ukończenia kursu programowania i obsługi Proficy Historian i IAS.

20. Egzamin: Nie.

21. Literatura podstawowa:

1. Legierski T., Kasprzyk J., Wyrwał J., Hajda J.: *Programowanie Sterowników PLC*. Wyd. Prac. Komp. J. Skalmierskiego, Gliwice, 2008 (II wyd.).
2. R.Jakuszewski, "Podstawy Programowania Systemów SCADA – Proficy HMI/SCADA iFIX 5.0 PL", Wydawnictwo Pracowni Komputerowej Jacka Skalmierskiego, Gliwice 2010..
3. Instrukcje i materiały szkoleniowe poszczególnych producentów (w wersji elektronicznej).

22. Literatura uzupełniająca:

1. Broel-Plater B.: *Układy wykorzystujące sterowniki PLC*. PWN, Warszawa, 2008.
2. Kasprzyk J.: *Programowanie sterowników przemysłowych*. WNT, Warszawa, 2006, 2007 (II wyd.)
3. R.Jakuszewski, "Zagadnienia Zaawansowane Programowania Systemów SCADA – Proficy HMI/SCADA iFIX 5.0 PL", Wydawnictwo Pracowni Komputerowej Jacka Skalmierskiego, Gliwice 2010.

23. Nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia efektów kształcenia

Lp.	Forma zajęć	Liczba godzin kontaktowych / pracy studenta
1	Wykład	15/15
2	Ćwiczenia	0/0
3	Laboratorium	30/15
4	Projekt	30/15
5	Seminarium	0/0
6	Inne	0/5
	Suma godzin	75/50

24. Suma wszystkich godzin: 125**25. Liczba punktów ECTS:² 4****26. Liczba punktów ECTS uzyskanych na zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego: 2****27. Liczba punktów ECTS uzyskanych na zajęciach o charakterze praktycznym (laboratoria, projekty): 2****26. Uwagi:**

Zatwierdzono:

.....
(data i podpis prowadzącego).....
(data i podpis dyrektora instytutu/kierownika katedry/
Dyrektora Kolegium Języków Obcych/kierownika lub
dyrektora jednostki międzywydziałowej)

---

² 1 punkt ECTS – 25-30 godzin.